

ШТИП И ШТИПСКО ВО ВЕСНИКОТ „ПОЛИТИКА“ (1919-1941)

По завршувањето на Првата светска војна се создала нова политичка карта на Европа. На Балканот, на 1. XII 1918 година, свечено е прогласено Кралство СХС. Вардарскиот дел на Македонија, именуван како Јужна Србија, влегол во рамките на новото Кралство.

Во административно - територијален поглед Вардарскиот дел на Македонија бил поделен на три области (жупаниии): Скопска, Битолска и Брегалничка. На чело на секоја област стоел жупан. Овие области понатаму биле поделени на окрузи, околии и општини.

Македонија имало вкупно 31 околија. Битолската област била најголема, со површина од 11.696 км², Скопската област, со површина од 8.849 км² и Брегалничката област со површина од 4.956 км². Брегалничката ги опфаќала следните околии: Царево Село, Кочани, Малеш (Берово), Овче Поле (Свети Николе), Радовиш и Штип, била најмала по број на жители¹.

За безбедноста во регионот се грижело Окружното началство на чие чело стоел окружен началник. Исто така, постоел и жандармериски баталјон. Воедно, територијата на Македонија била под команда на Третата армиска област со седиште во Скопје. Армиската област била поделена на три дивизиски области и тоа: Вардарска, со седиште во Скопје, Битолска, со седиште во Битола, и Брегалничка, со седиште во Штип².

Штип станал административен, политички, економски, воен и културно-просветен центар на Брегалничкиот регион (источниот дел на Македонија). По Првата светска војна, според една статистика од 1921 година, градот имал 11.191 жител³, а во 1930 година, според тогашните статистички податоци, тој број достигнал 12.389 жители⁴. Населението претежно се занимавало со одгледување на земјоделски култури (афион, памук, тутун, градинарски и житни растенија), занаетчиство и трговија. Активностите и начинот на кој се организирале угостителите, трговците во градот може да се проследат преку неколку известувања на страниците на Политика.

- Собрание на аграрните заедници, 27 септември 1925 год., бр.6.260, стр. 3
- Анализа и продажба на опиум, 23 мај 1928 год., бр. 7.208, стр. 8
- Собрание на штипските трговци, 24 мај 1928 год, бр. 7.209, стр. 9
- Собрание на угостителите од Брегалница, 26 април 1932 год. бр. 8.611, стр. 8
- Здржение на штипските кафеџии, 25 декември 1929 год., бр. 7.779, стр. 6
- Тутунска задруга во Штип, 18 декември 1930 год. бр. 8.126, стр.4

¹ Лидија Ѓурковска, Административно-територијалната поделба во Вардарскиот дел на Македонија меѓу двете светски војни (1919-1941). Зборник на трудови, Битола 2013, 53-66.

² Кирил Цацков, Штипскиот регион меѓу двете светски војни 1918-1941, Педагошки факултет „Гоце Делчев“, Штип, 2002, 44.

³ Јосиф Илковски, Astibo - Штип од I до XX век, Трудбеник, Скопје, 1964, 60.

⁴ Политика, 22 април 1930, бр. 7889, стр.7

Како последица од војните, сите правци од патниот сообраќај биле речиси уништени, а единствена железничка врска била Скопје - Солун. Старите трговски патишта кон Солун, Серез и Кавала го загубиле своето значење, а со тоа се изгубила и улогата на Штип како трговско транзитно седиште. Ваквата состојба ќе се промени со изградбата на железничката линија Велес – Штип - Кочани. Самата изградба постојано е следена од Политика, така како интересен податок се споменува дека при изградбата на пругата Велес - Штип, пронајдени се коски на изумрени животни - динотериум, од терцијалната епоха и истите се однесени во Музејот на Српската земја.⁵ Отворањето на пругата Велес - Штип на 16 ноември 1924 год., ќе биде како ударна информација на насловната страна⁶, давајќи му значење на голем настан со присуство на високи претставници на власта, но и со голем одзив на посетеност од жителите на градот Штип при пристигнувањето на возот од Велес. За понатамошната изградба на пругата кон Кочани, забележителен интерес покажал и кралот кој три дена пред официјалното пуштање на пругата го посетил Штип⁷. Две години подоцна ќе биде и официјалното пуштена делницата Штип – Кочани, на 28 септември 1926 год. На истиот настан било предвидено да присуствува и кралот, настан кој требало да биде дополнет и со свеченост со откривањето на споменик-Капела за паднатите јунаци во Брегалничката битка 1913 год. Таквата свеченост не се одржала, но кралот, сепак, еден месец подоцна на 28 октомври 1926 год. со воз пристигнал во Кочани.⁸ Истиот ден кралот ги посетил Штип, Радовиш и Струмица.⁹

Кралот Александар во посета на Штип, 1924 год.

5 „Политика“, „Из прошлости наше земље“, 8 септември 1924 год., XXI, . бр. 5881, стр.3

6 „Политика“ „Пруга Велес –Штип“, 16 ноември 1924 год., бр. 5950, стр. 1

7 „Политика“, „Крал и краљица у Јужној Србији“, 14 ноември 1924 год., год. XXI, 5948, стр.3

8 „Политика“, „Крал и краљица у Јужној Србији“, 29 октомври 1926 год.,XXVIII, бр. 6650, стр. 5

9 „Политика“, „Отварање пруге Штип-Кочане, 29 септември 1926 год., XXIII, бр.6620, стр.3

Железничката станица во Штип, во пресрет на пристигнувањето на возот, во 1924 год.

Во периодот меѓу двете светски војни Штип се изградувал како важен центар на Брегалничката област. Голем број настани поврзани со градот како прилози ќе се најдат на страниците на тогашниот печат, меѓу другите, и дневниот весник *Политика*¹⁰. Во првите години по војната најголемиот број информации објавени во дневниот печат *Политика* се однесуваат на вооружени комитски акции кои ја минувале границата со Бугарија и дејствувале во брегалничката област. Бројни се прилозите со критики кон власта во Бугарија која не ги казнувала злосторниците кои се засолнувале на нејзина, па дури и ги помагала ваквите комитски акции. Во Штип и околината посебно било следено движењето на четата на Јован Брло¹¹, за кого е поврзан и големиот масакр на српски колонисти во селото Кадрифаково¹² и четата на Панчо Михајлов¹³. Поголемиот број известувања зборуваат за акциите кои ги преземала

¹⁰ *Политика* е дневен весник со долга и богата традиција. Започнал да излегува во Србија од 25 јануари 1904 год. основан од Владислав Рибникар кој бил и негов главен уредник. Излегувал непрекинато секој ден без прекини, освен во Првата светска војна од 14 ноември до 21 декември 1914 год. и 23 септември 1915 год. до 1 декември 1919 год., како и во Втората светска војна од 6 април 1941 год. до 28 октомври 1944 год. Основан како политички и независен дневен весник во својата долгогодишна историја привлечил и соработувал со забележителен број културни и научни работници. Како соработници на *Политика* се вброиле: Иво Андриќ, Милош Црњански, Бранко Копиќ, Јован Дучиќ, Бранислав Нушиќ, Десанка Максимовиќ и други. Свои текстови на страниците на *Политика* имале и Винстон Черчил, Томас Ман, Едуард Ерио и други. До почетокот на Втората светска војна в. *Политика* се наметнал како највлијателен и најдобар дневен весник во Кралството Југославија.

¹¹ Иван Јанев Брлев, познат како Брло или Брљо, бил македонски револуционер, учесник во македонското револуционерно движење, деец на Македонската револуционерна организација и Внатрешната македонска револуционерна организација. Брло бил штипски околински војвода, организатор на вооружени комитски акции на ВМРО во Брегалничкиот округ, исклучен од Организацијата поради криминал и разбојништво, а поради близокоста со Тодор Александров, помилуван и вратен во редовите на ВМРО, во септември 1920 година

¹² На 16 јануари 1923 година четата на Иван Брло ја напаѓа српската колониистичка населба во Кадрифаково и врши колеж. Во текот на нападот биле убиени 23 српски колонисти, селото е запалено, а сите српски доселеници избегале. По нападот, српските власти презеле одмаздничка акција во која се застрелани 29 селани од село Гарван, но од 59-те српски колониистички семејства се враќаат само 19. Апостолов, Александар Колонизацијата на Македонија во Стара Југославија, Скопје, б.г., с. 160; Тодор Александров, Сè за Македонија. Документи 1919–1924. Предговор и редакција проф. д-р Зоран Тодоровски, Скопје, 2005.

¹³ Панчо Михајлов, познат како Чавдар, роден во Штип, бил македонски револуционер, учесник во македонското револуционерно движење, публицист, книжевник, еден од најзначајните интелектуалци во ВМРО на Тодор Александров. Бил учител во Кочани, Винаца, Кустендилско, се вклучил во ВМРО во 1921

власта во гонењето на овие чети, како и судењето на нивни приврзаници меѓу населението како нивни јатаци. Овие комитски акции се следат интензивно во текот на 1923 година, написите продолжуваат и во 1924, 1925, 1927 и 1928 год. но со помал интензитет како што се намалувала и активноста на четите на теренот. Ова може да се потврди преку написите:

- Нов комитски упад, Сверства на една бугарска чета од 3 јануари 1923 год., бр. 5.282, стр. 2
- После колежот во Кадрифаково, Кравава ноќ во Кадрифаково, 19/20 јануари 1923 год. бр. 5.294, стр. 3; бр. 5.295, стр. 2
- Масакрот во Кадрифаково, 26 јануари 1923 год. бр. 5.302, стр. 4
- За настраданите во Кадрифаково, Уште една жртва Олуиќ, 27 јануари 1923 год., бр. 5.303, стр. 4
- Големи потери во Јужна Србија, 29 јануари 1923 год., бр.5.305, стр. 3
- Судиње во Штип, 31 јануари 1923 год., бр. 5.307, стр. 4
- Комити во Штип, 20 февруари 1923 год., бр. 5.327, стр.4
- Нов комитски напад, 1 март 1923 год., бр. 5.336, стр. 3
- Крвави борби околу Штип, 2 март 1923 год. бр. 5.337, стр. 2
- Брегалница во пламен, 8 март 1923 год., бр.5.338, стр. 4; Дневни вести: „За настраданите во Кадрифаково“, стр.7
- Комитите се разбиени, 4 март 1923 год., р. 5.339, стр.2
- Одговорност на бугарската влада, 7 март 1923 год., бр. 5.341, стр.1
- Пред крупни настани, 8 март 1923 год., бр. 5.343, стр.3
- Во потера по Брло, 10 март 1923 год., бр. 5.346, стр. 5
- Собирање на комитите, 14 март 1923 год., бр. 5.349, стр.4
- Комитите ги попречуваат изборите, 17 март 1923 год., бр. 5.351, стр.5
- Комити во Штип“, 30 март 1923 год., бр. 5.365, стр. 3-4
- Чети околу Радовиш“, 29 мај 1923 год. бр. 5.421, стр. 4
- Во борби со комитите“, 31 мај 1923 год. бр. 5.422, стр. 4
- Комитска акција“, 7 јуни 1923 год., бр. 5.430, стр.5
- Комитски подготовки“, 16 јуни 1923 год., бр. 5.439, стр. 2
- Комитски банди се појавуваат“, 22 јуни 1923 год., бр. 5.445, стр.5
- Комитите се подготвуваат“, 2 јули 1923 год., бр. 5.455, стр. 5
- Комити во Царево Село“, 1923 год., бр. 5.497, стр. 5
- Комитски банди“, 6 октомври 1923, бр. 5.551, стр. 3; 8 окт. 1923 год., бр. 5.555, стр. 3; 22 октомври 1923 год., бр. 5.567, стр. 7
- Ново комитско злосторство“, 17 ноември 1923 год., бр. 5.593, стр.4; 27 ноември 1923 год., бр.5.603, стр.5; 28 ноември 1923 год., бр. 5.604, стр. 3; 30 ноември 1923 год., бр. 5.606, стр.6
- Од Јужна Србија: Чета на војводата Брло, 2 декември 1923 год., бр. 5.608, стр. 5
- Од Јужна Србија: Судир меѓу жандармите и комитите, 10 декември 1923 год., бр. 5.616, стр. 3

година и станал еден од најблиските соработници на Александров, со својата чета имал повеќе вооружени судири со полициските и воени формации на Кралството на СХС, автор е на збирката раскази „Во земјата на солзите“ и збирката „Бугарски народни песни од Македонија“.

- Од Јужна Србија: Комитите заплашуваат, 18 декември 1923 год., бр. 5.624, стр.4
- Комитската акција слабеа, 9 јуни 1924 год., бр. 5.793, стр.4
- Пред нови упади на комитите, 12 јули 1924 год., бр. 5.824, стр. 2-3
- Судир со четата на Чавдаров, 24 јули 1924 год., бр. 5.836, стр.4
- Архива на Панчо Михајлов, 3 август 1924 год., бр. 5.846, стр.3
- Брло на терен, 29 октомври 1924 год., бр. 5.933, стр. 5
- Брло убива, 1 ноември 1924 год., бр. 5.936, стр. 6
- Комитите сега влегуваат и преку старата граница, 28 февруари 1925 год., бр. 6.053, стр. 4
- Убиен Панчо Михајлов, „Потера по бандата на Јован Брло, 15 јуни 1925 год., бр. 6.156, стр.1-2
- Чета на бугарски комити“, 29 јуни 1925 год., бр. 6.200, стр.5
- Навала на комити, 22 октомври 1925 год., бр. 6.385, стр. 6
- Стрелање на бугарски комити, 2 јануари 1927 год., бр. 6.715, стр.5
- Заканувачки писма на Ванчо Михајлов, 7 ноември 1927 год., бр. 7.015, стр. 3
- Преминување на комитите, 12 јуни 1928 год., бр. 7.225, стр. 4

Во овој контекст се и прилозите објавени во врска со атентатот врз генералот Михајло Ковачевиќ¹⁴ во Штип, пренесувањето на посмртните останки во Белград, како и судбината на атентаторите.¹⁵

Весникот „Политика“, будно ги следи и настаните поврзани со предизборните и изборните активности за општински и парламентарни избори во државата. Иако Македонците немале право да формираат свои политички партии, видни граѓани од Штип се вклучувале во политичкиот живот и тоа како кандидати на некои од постоечките политички партии, најзастапени во редовите на Демократската партија. За учеството и резултатите од изборите во Политика се забележани следните извештаи:

- Јужна Србија, Штипски кандидати, (Кандидат на демократската листа В. Пуздерлиевски, трговец од Штип) 20 февруари 1923 год. бр.5.327, стр. 2
- Брегалница пред избори, 15 март 1923 год. бр. 5.351, стр.2
- Вчерашни избори, округ Брегалница, 17 март 1923 год. , бр. 5.353, стр. 2
- Резултати од изборите (Брегалнички округ), март 1923 год., бр. 5.354, стр. 2
- Демократите во Брегалница, 9 јануари 1925 год. бр. 6.003, стр. 2
- Јужна Србија (Брегалнички округ) избори, 9 февруари, 1925 год. бр. 6.033, стр.3 (радикали и демократи, ност. на листа Пуздерлијевиќ)
- Состојба во Брегалница, 26 февруари 1925 год. бр. 5.051, стр.3, 6.056, стр.2
- Избори во Брегалница, 11 март 1925 год. бр. 6.062, стр. 1-2
- Митинг во Штип, 8 мај 1926 год., бр. 6.479, стр.9
- Кандидатури во Брегалничката област, 25 декември 1926 год. бр. 6.708, стр.3

¹⁴ Михајло Ковачевиќ е роден 1878 год. во с. Рибница, Ваљево, Србија. Основно образование завршил во Крагуевац, а потоа заминал на Нижата воена академија. Во 1902 год. бил унапреден во чин поручник. Во 1922 год. станал командант на Пешадиската бригада на Вардарската дивизијска област во Штип. На 1. XI 1925 год. го добил чинот бригаден генерал и сè до неговата смрт (убиството на 5. X 1927 год.) останал на служба во Штип. Бил убиен пред неговиот дом од членови на ВМРО (Илија Лиљинков, Благој Кралев и Ипократ Развигоров).

¹⁵ Политика, 7 октомври 1927 год., бр. 6984, стр. 1, 2, 3-4; 9 октомври 1927 год., бр. 6986, стр. 1-2; 11 октомври 1927 год., бр. 6988, стр. 1,2-3; 22 октомври 1927 год., бр.7000, стр.5

- Резултати во внатрешноста, Во Штип и Брегалничката област, 23 јануари 1927 год. бр. 6.473, стр. 2
- Брегалничка област, избори, 1927 год., бр. 6.931, стр.4
- Потвдена листа на Влајко Коциќ, 14 август 1927 год., бр. 6.931, стр.5
- Митинг во Штип, 14 март 1930 год., бр. 7.853, стр.3
- Резултати од општинските избори во Вардарска бановина, Срез штипски, избори, 18 октомври 1933 год., 9.134, стр.4
- Официјални резултати по срезови, срез Штипски, 6 мај 1935 год., бр.9.683, стр.1
- Во Штип е одржан собир на здружената опозиција, 15 февруари 1938 год, бр. 10.678, стр.4
- Подготовки за избори, Срез Штипски, 15 ноември 1938 год. бр. 10.994, стр.15, бр. 10.954, стр.8, 13
- ЈРЗ во Штип, 4 декември 1938, бр. 10.964, стр.4
- Изборни резултати, Срез Штипски, бр. 10.967, стр.9; бр. 10.972, стр.6
- Партиски конференции и кандидатури, листи во Штип, 5 ноември 1938 год., бр. 10.935, стр.4

Бројни се информациите кои можат да се прочитаат на страниците на Политика кои се однесуваат на работата на општинските власти, како и изградбата на повеќе објекти кои ја подобруваат инфраструктурната клима во градот.

- Состанок на окружното собрание во Штип, 20 септември 1926 год., бр. 6.612, стр. 3
- Последно Окружно собрание во Штип, 17 јануари 1927 год. бр. 6.731, стр. 7
- Во Штип, (Методиј Ципушевиќ) 23 февруари 1927 год., бр. 6.765 стр. 3
- Јордан Пуздерлијевиќ, 31 октомври 1927 год., бр. 7.009, стр.
- Нова општинска управа во Штип, 7 февруари 1929 год., бр. 7.462, стр3
- Буџет на штипската општина, 10 април 1930 год., бр. 7.881, стр.8
- Одликувани граѓани во Штип, 7 јули 1930 год. , бр. 7.964, стр. 6
- Промени во штипската општина, 18 септември 1930 год., бр. 8.035, стр.5
- Наградени граѓани во Штип, 17 септември 1930 год., бр. 8.035, стр. 12
- Нов претседател на Штипската општина, 27 декември 1931 од. Бр. 8.491, стр. 6
- Проглас на претседателот на Штипската општина, 19 септември 1933 год., бр. 9.107, стр. 4
- Новиот Штип, Р.А.Рајс, 3 мај 1924 год. бр. 5.755, стр.3
- Електрично осветлување во Штип, 13 август 1926 г. Бр. 6.574 стр.5
- Снабдување со вода на брегалничките населби, 24 април 1929 год. , бр .7.539, стр. 5
- Електрично осветлување во Штип, (електрана на Пуздерлијевиќ-од угледно трговско семејство од Штип), 19 октомври 1929 год., бр. 7.712, стр.11
- Кеј на банот Жика Лазиќ, 13 октомври 1929 год., бр. 7.704, стр.3
- Штип се разубавува и унапредува, 20 декември 1930 год. бр. 8.137, стр. 12
- Разубавување на Штип, 3 јуни, 1931 год. Бр. 8.286, стр. 8

Штип, 1930 год, Кеј на банот Лазик (десната страна на реката Отиња)

Забележани се и прославите во градот кои се организирале по повод ослободувањето на градот од бугарската власт и големата Брегалничка битка од 17.07.1913 год. Овие одбележувања биле во присуство на голем број лица од државната и локалната власт и богата програма. Одбележувањето на овој настан во 1933 год. ќе се најде и на насловната страница на „Политика“.¹⁶ Во тој контекст се и следните прилози во весникот:

- Прослава за ослободувањето на Штип, 25 септември 1926 год., бр. 6.617, стр.
- Благодарност на Брегалница за паднатите јунаци 1913 година, 27 октомври 1929 год., бр. 7.716, год. XXVI, стр.5
- Капела на војничките гробишта во Штип, 24 септември 1930 год., бр. 8.041, стр. 12
- Војничка спомен капела во Штип, 16 декември 1930 год., бр. 8.125, стр. 7
- Штип свечено ја прославил дванаесетгодишнината од ослободувањето од Бугарите, 25 септември 1930 год., бр. 8.041, стр.5
- Празник за ослободувањето на Штип, 21 септември 1931 год., бр. 8.398, стр.7
- Штип прославува 20 - годишница од Брегалничката битка, 15 септември 1933 год., бр. 9.102, стр.9; 22 септември 1933 год., бр. 9.108, стр. 1-2; 28 август 1933 год., бр. 9.086, стр.5

На страниците на весникот „Политика“ свое место имаат и информации кои отсликувале и дел од просветните прилики во градот. Неколку наслови:

- Испити во штипската домаќинска школа, 25 јуни 1926 г. Бр. 6.525, стр. 5
- Штипски народен универзитет, 29 мај 1928 год., бр. 7.215, стр. 12
- Училишта во брегалничката област, 2 април 1929 год., бр. 7.517, стр. 7
- Работа на друштвото „Кнегиња Зорка“ во Штип, 6 март 1929 год., бр. 7.491, стр. 6
- Подигнување на Народен дом во Штип, 18 март 1929 год., бр. 7.503, стр. 9
- Штипска книжара и читална, 8 април 1930 год., бр.7.879, стр.7
- Имиња на училиштата во Штип, 18 јули 1930 год., бр. 7.975, стр. 9
- Ученичка трпеза во Штип, 26 јули 1930год., бр. 7.982, стр.8

¹⁶ „Политика“, „Дванаесетгодишница од Брегалничката битка“, 22 септември 1933 год., год. XXX, бр. 9108, стр. 1-2

- Просветни прилики во штипскиот школски срез, 6 декември 1930 год., бр. 8.115, стр. 5
- Курсеви за неписмени во Брегалница, 29 декември 1930 год., бр. 8.138, стр. 4
- Во штипската гимназија се запишале 253 ученика, 20 септември 1932 год., бр. 8.752, стр. 7
- Ново школо во Штип, 8 ноември 1932 год., бр. 8.802, стр. 13
- Учителски состанок во Штип, 5 октомври 1939 год., бр. 11.260, стр. 10.

Секако, интересни се и написите кои се однесуваат за временските прилики во Штип и Овчеполето карактеристични за ова поднебје како што се студот на Овче Поле, силниот ветер¹⁷, но и проблемите што реката Отиња му ги правела на градот по обилните врнежи. Реката Отиња е суводолица, но нејзиното излевање често предизвикувало поплавување на поголем број дуќани и домови неретко и со човечки жртви. Во еден од написите е наведено дека во црковните книги бил забележан податок од едно такво излевање на реката Отиња на 6 август 1886 год. кога реката однела 22 човечки животи.¹⁸

- Непогоди во Јужна Србија (Штип отсечен) 13 март 1923 , бр, 5.348, стр.4
- Поплаве и непогоди, 14 март 1923, бр.5.349, стр. 3
- Штети од поплавите, 15 март 1923 бр 5.350, стр.3
- Поплави околу Брегалница, мај 1923 бр. 5.416, стр. 4
- Ветер предизвикал железнички судар, 28 јануари 1929 бр. 7.451, стр.8
- Затрупан патнички воз кај Велес , 29 јануари 1929 бр. 7.453, стр. 4
- Голем снег на Овче Поле, 27 февруари 1932 бр. 8.550, стр. 10
- Снег завејал два патнички воза на пругата помеѓу Џумајлија и Овче Поле, јануари 1939 бр. 10.997, стр.10
- Смрт од сунчаница (берба на афион), 14 јуни 1928 бр. 7.228, стр.9
- Голема суша во Брегалница, 18 октомври 1928 бр. 7.355, стр.8

Или еден интересен наслов „Ноќ во автомобили“¹⁹ кога во градот се почувствувал земјотрес, па жителите превентивно се засолниле во еднокатните куќи, а оние кои имале автомобили ноќта ја поминале во нив.

17 „Политика“, Ветар предизвикал железнички судар, 28 јануари 1929 год., бр. 7.451, стр. 8

18 „Политика“, Поради обилни врнежи во околните ридови реката Отиња се излеала во Штип, 31 јули 1934 бр. 9.412. стр. 7

19 „Политика“, 9 март 1931 год. б. 8.204, стр. 2.

Реката Отиња после поројни дождови (1934 год)

Уште многу забележани настани ќе се најдат на страниците на весникот Политика, судски процеси, активности на разни здруженија и граѓани, несекојдневни настани, кои ја отсликуваат сликата за животот во Штип и Штипско кои можат да помогнат во реконструкцијата на политичкото, општествено-економското и културното живеење на овие простори во овој период.

